

Percepció social de la discapacitat física

Percepció social de la discapacitat física

Monogràfic #1

Observatori de la Discapacitat Física

Barcelona, maig 2014

L'Observatori de la Discapacitat Física -ODF- és un centre de recerca, impulsat per Cocemfe Catalunya (Associació Amputats Sant Jordi) i amb la col·laboració tècnica de l'Observatori del Tercer Sector, que té per finalitat oferir dades dinàmiques sobre la realitat de les persones amb discapacitat física per tal de promoure la defensa dels seus drets, d'acord amb l'establert en l'article 49 de la Constitució Espanyola, la Llei de la Dependència i la convenció de les Nacions Unides sobre els drets de les persones amb discapacitat.

Autors: Montse Fernández i Pau Vidal.

Observatori del Tercer Sector.

<http://observatoritercersector.org/>

Imatges: les fotografies d'aquest monogràfic són propietat de l'Associació Amputats Sant Jordi.

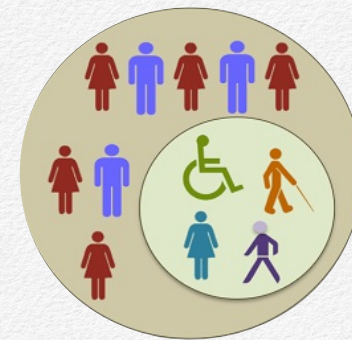
Aquesta publicació està pensada per a la seva màxima difusió. S'autoritza la seva distribució, còpia i reutilització sempre que es faci sense ànim de lucre i reconeixent l'autoria.

Introducció

El concepte de discapacitat ha anat evolucionant al llarg del temps i, hores d'ara, la definició majoritàriament acceptada considera, com a eix central, la dimensió social de la discapacitat. És a dir, no es tracta tan sols de limitacions o dèficits individuals, sinó que la discapacitat és la combinació d'aquests factors amb les barreres físiques i socials de l'entorn.

La percepció que socialment es té de la discapacitat intervé doncs en la inclusió de les persones, fent-se tangible en aspectes com la sensibilitat envers la discriminació, l'actitud i les formes de relació amb les persones amb discapacitat, els drets que es consideren essencials, ... En definitiva, la percepció que té la ciutadania al voltant de la discapacitat és una font d'informació sobre els avenços i els reptes d'una societat que aspira a ser plenament inclusiva i respectuosa amb la diferència.

Aquest monogràfic presenta una selecció d'indicadors extrets del Baròmetre del CIS, de desembre de 2013, amb l'objectiu de donar a conèixer com percep la societat les barreres arquitectòniques de l'entorn, quines són les relacions que s'estableixen entre persones amb i sense discapacitat i quina és l'opinió sobre de l'Estat i del ~~Sector~~ en relació a les persones amb discapacitat. Aquestes dades es complementen, en alguns dels apartats, amb l'enquesta 'El perfil dels usuaris i els potencials usuaris de l'Associació Amputats Sant Jordi' realitzada també el desembre de 2013, l'informe de 2014 '*Els joves davant la discapacitat: consciència social i solidaritat*' i, per últim, amb dades del programa INCORPORA de la Fundació la Caixa.

Integració

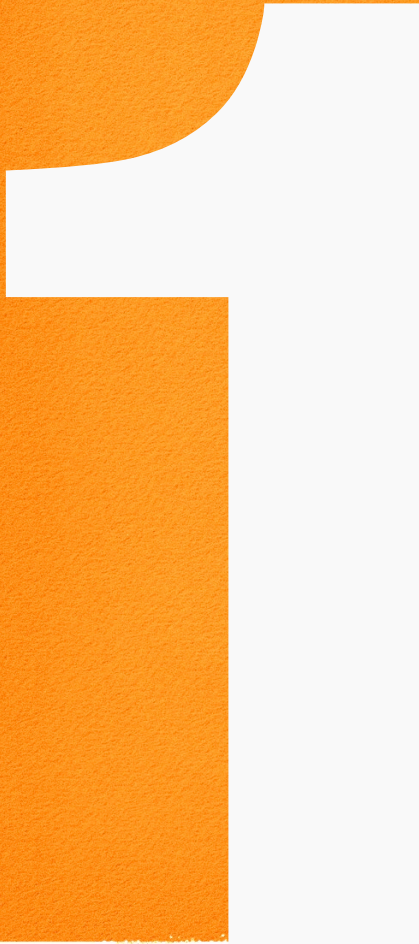

Inclusió

Índex

1. Accessibilitat.....	4
2. Relacions i convivència.....	10
3. Estat del Benestar.....	14
4. Tercer Sector.....	20
5. Conclusions.....	24
5. Fitxa tècnica.....	27

Accessibilitat

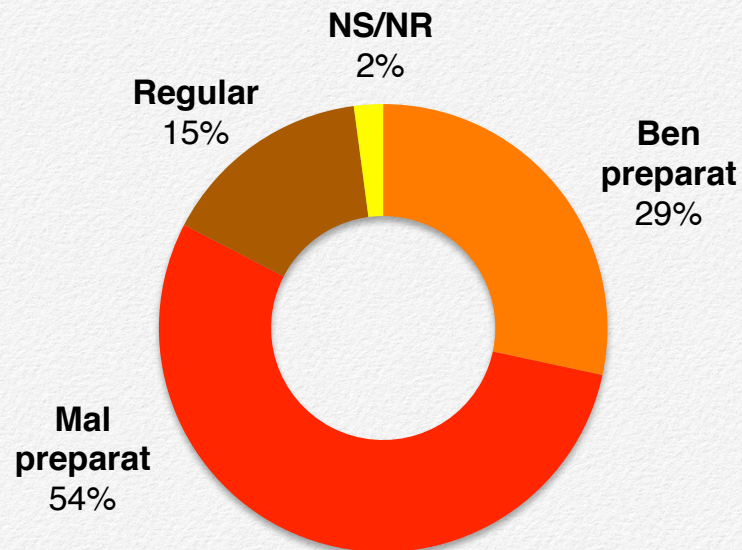
Les persones amb discapacitat física s'enfronten a diari a barreres arquitectòniques que dificulten i, fins i tot, impedeixen el normal desenvolupament d'activitats quotidianes. Però, en són conscients dels problemes d'accessibilitat les persones que no tenen problemes de mobilitat? Per donar resposta es pregunta pels espais públics més emprats.

Accessibilitat en espais públics oberts: voreres, vorades i rampes

La percepció social sobre l'accessibilitat a diferents espais públics es caracteritza, per terme general, per una manca de preparació d'aquests. El 68% de les persones entrevistades considera que les voreres no són el suficientment accessibles i el 54% pensa que les rampes d'accés a aquestes no són adients.

Les preguntes entorn l'accés s'han formulat especificant l'entorn proper de la persona entrevistada -poble o ciutat on viu- i en cap de les qüestions s'ha donat com a opció de resposta 'regular' sinó que han estat les persones entrevistades qui han donat, per iniciativa pròpia, aquesta resposta.

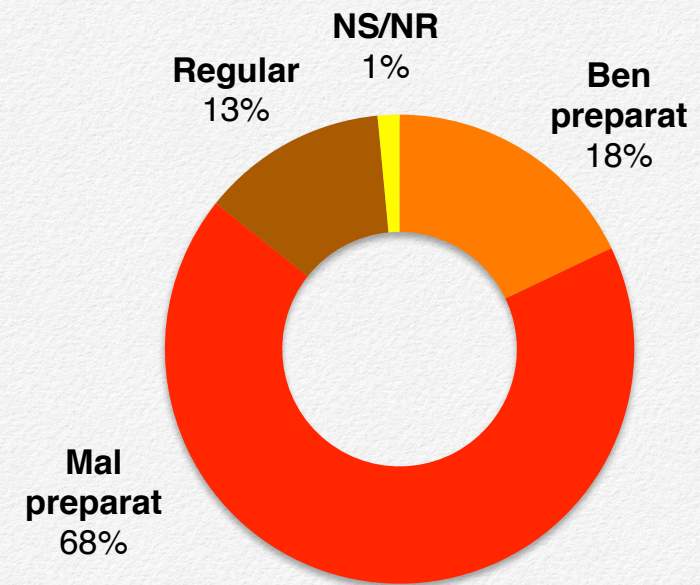
Gràfic 1 En el seu poble o ciutat les rampes i vorades rebaixats que faciliten l'accés a les voreres amb cadira de rodes estan...

L'accessibilitat universal és la condició que han de complir els entorns, processos, béns i serveis, així com els objectes o instruments, eines i dispositius, per a ser comprensibles, utilitzables i practicables per totes les persones en condicions de seguretat i comoditat i de la forma més autònoma i natural possible.

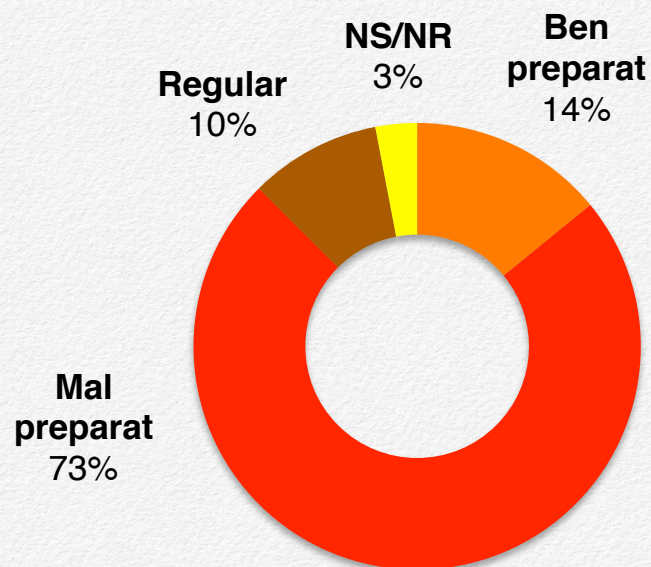
Gràfic 2 En el seu poble o ciutat considera que les voreres -sense obstacles ni foradades- estan...

Pas de vianants i accés a comerços

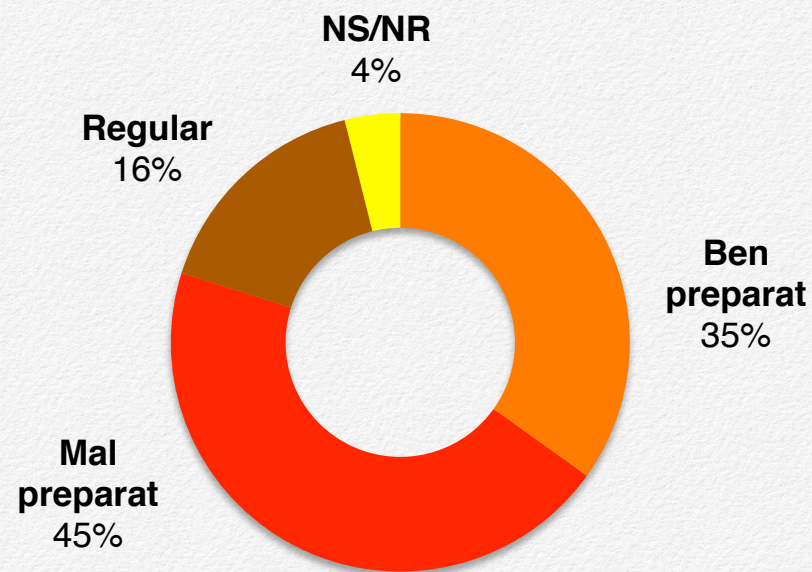
El pas a través de semàfors es consideren els espais urbans en pitjors condicions d'accessibilitat, el 73% els considera mals preparats pel que fa a la seva durada i a l'existència de dispositius sonors. La manca de condicions adients per creuar els carrers suposa un risc per a la seguretat vial, no tan sols per a persones amb discapacitat física, sinó també per a les persones amb mobilitat reduïda i/o que es desplacen amb infants, cotxets de nadons, carretons de la compra, etc.

Gràfic 3 En el seu poble o ciutat els semàfors amb so i durada suficient per a cecs/gues i persones amb dificultat per caminar estan...

Cada cop és més habitual que els accessos a zones comercials, botigues, mercats i supermercats, tinguin les condicions d'adaptabilitat necessàries per accedir en cadira de rodes. Amb tot, el 45% de les persones entrevistades considera que els accessos no estan ben preparats.

Gràfic 4 En el seu poble o ciutat les botigues, mercats i/o supermercats amb rampes i accessos fàcils estan...

Transports públics, equipaments i locals d'oci

El transport públic es percep com un espai de difícil o molt difícil accés pel 78% de la població. Tanmateix, els llocs on gaudir d'esports, els cinemes, museus i d'altres equipaments culturals, així com els serveis de restauració són percebuts com llocs de difícil accés per a més de la meitat de les persones enquestades.

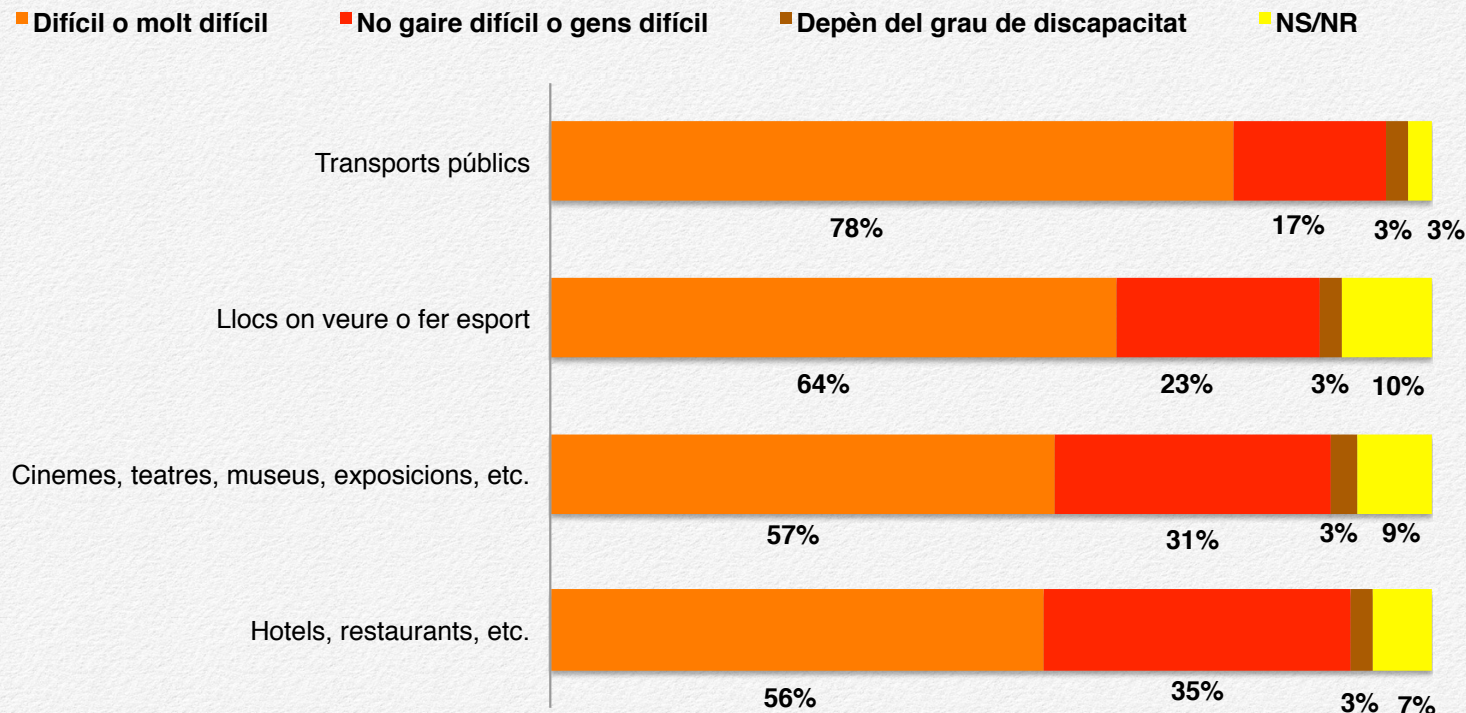
En aquest cas la pregunta no especifica l'entorn proper de les persones enquestades, com el propi poble o ciutat. La opció de resposta 'depèn del grau de discapacitat' no s'ha explicat en l'enquesta, així que han estat les persones entrevistades qui han donat, per iniciativa pròpia, aquesta resposta.

El disseny de productes, entorns, programes i serveis que puguin ser utilitzats per totes les persones es coneix com disseny universal. Es tracta d'un disseny inicialment pensat per l'ús de totes les persones -gent gran, persones amb discapacitat, infants, etc.- i, per tant, en la mesura del possible no contempla adaptacions ni un disseny especialitzat perquè ja ho té de partida.

tacions ni un disseny especialitzat perquè ja ho té de partida.

Gràfic 5 A les persones amb algun tipus de discapacitat l'accés als següents llocs els hi resulta...

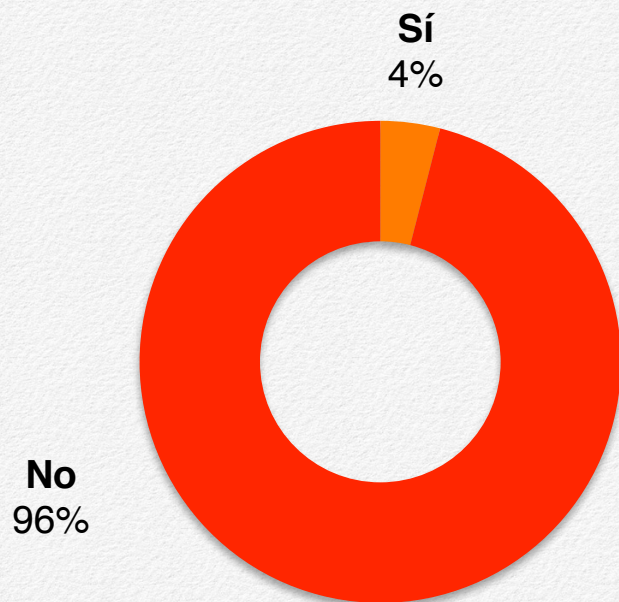
Cadena d'accessibilitat exterior

Tal i com s'assenyala en l'informe 'Els joves davant la discapacitat: consciència social i solidaritat', la cadena d'accessibilitat és:

'El conjunt d'elements que, en el procés d'interacció de l'usuari amb l'entorn, permet la realització de les activitats previstes en aquest. Així doncs un itinerari no serà accessible si hi ha algun punt d'aquest que impliqui una barrera o la ruptura de l'accessibilitat' (CEMFIS i Associació Amputats Sant Jordi (2014) p. 43).

En aquest mateix informe s'analitzen 28 passos de vianants i 24 voreres del municipi de Santa Coloma de Gramenet per tal d'avaluar la seva accessibilitat.

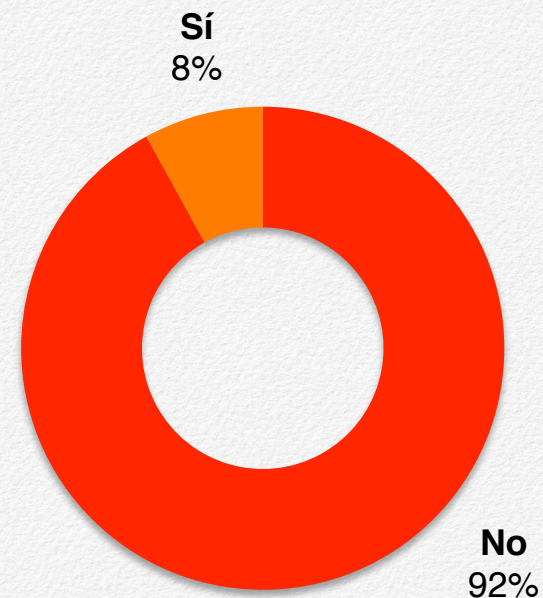
Gràfic 6 Passos de vianants amb barreres arquitectòniques, d'un total de 28 analitzats al municipi de Santa Coloma de Gramenet

Es considera que les passos de vianants presenten barreres arquitectòniques quan hi ha inexistència d'un paviment senyalitzador -o aquest és incorrecte- i/o hi ha presència d'obstacles com pivots i/o hi ha una pendent excessiva. Pel que fa a les voreres, els principals factors que impedeixen l'accessibilitat són l'amplada de les mateixes i el no cubriments dels clots dels arbres.

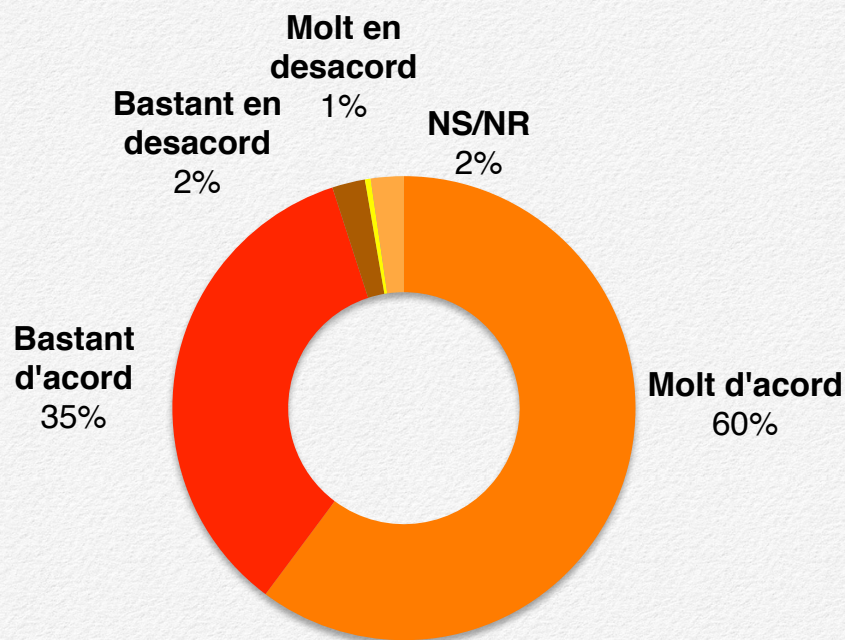
Els gràfics corresponen a una mostra petita -n=28 i n=24 respectivament- no necessàriament representativa. Aquestes dades es mostren a tall d'exemple i pretenen complementar les dades aportades pel baròmetre del CIS.

Gràfic 7 Voreres accessibles, d'un total de 24 voreres analitzades al municipi de Santa Coloma de Gramenet

Recursos econòmics destinats a l'accessibilitat

Gràfic 8 Grau d'acord amb l'afirmació: s'haurien de destinar més diners a suprimir les barreres físiques que dificulten la vida de les persones amb discapacitat

El 95% de les persones entrevistades està molt o bastant d'acord amb que s'han de destinar més recursos econòmics a suprimir barreres físiques.

En resum

- * Més de la meitat de les persones entrevistades percep l'entorn urbà, les zones comercials, els equipaments i els transports públics com llocs poc habilitats per a persones amb discapacitat física.
- * Els semàfors per creuar els carrers són els espais de la via pública que es consideren en pitjors condicions -el 73% els considera mal preparats-, per sobre de voreres i d'altres zones urbanes. Aquestes dades es reafirmen amb l'anàlisi de voreres i passos realitzat en el municipi de Santa Coloma de Gramenet.
- * Els accessos als transports públics són considerats difícils o molts difícils per el 78% de persones.
- * El 95% de les persones entrevistades considera que s'han de destinar més diners a suprimir barreres les físiques.

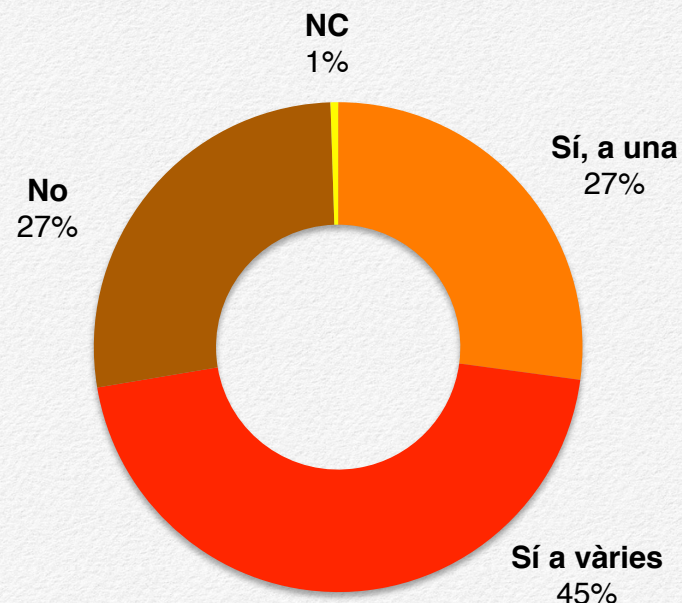
Relacions i convivència

El grau d'acceptació i normalització de la discapacitat dóna pistes sobre la seva percepció social. Intervé en l'establiment de relacions i en la convivència entre les persones amb i sense discapacitat. En aquest bloc s'analitzen tant les relacions com el propi concepte de discapacitat per tal d'aprofundir en les barreres socials.

Relacions entre persones amb i sense discapacitat

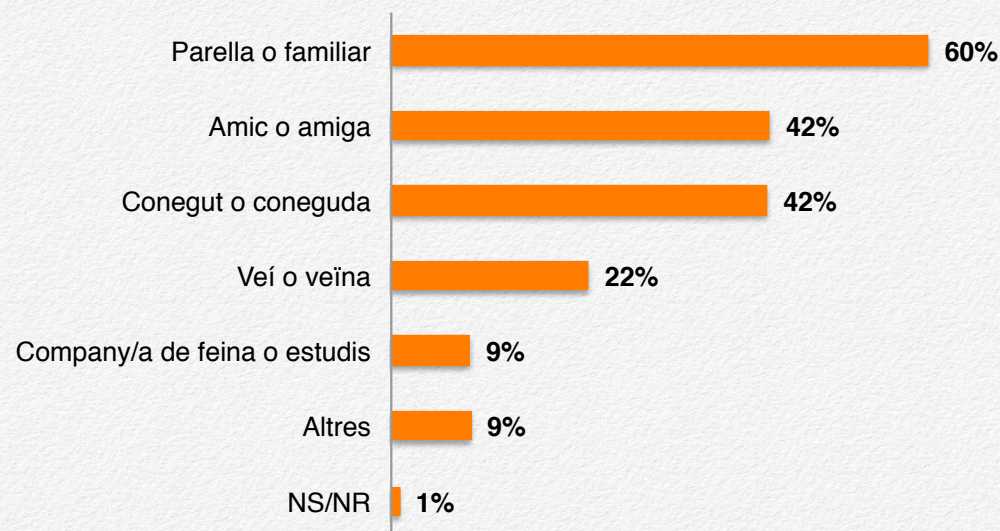
Gràfic 9 Persones entrevistades que coneixen persones amb discapacitat

El 72% de les persones entrevistades coneixen una o més persones amb discapacitat. En la seva majoria es tracta de relacions familiars, d'amistat o amb coneguts i conegudes que en el 56% dels casos té una discapacitat física. A més, el 5% de les persones enquestades tenen algun tipus de discapacitat, de les quals el 85% és una discapacitat física.

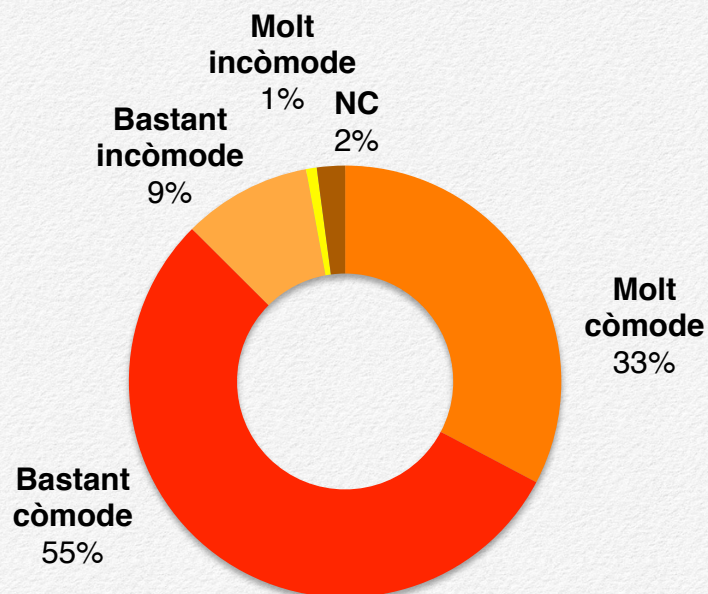
La pregunta sobre el tipus de relació de les persones entrevistades amb persones amb discapacitat física és multiresposta -la suma no és 100%- donat que el 45% de les persones entrevistades coneixen a vàries persones amb discapacitat i les relacions poden ser diferents.

Gràfic 10 Relació de les persones entrevistades amb persones amb discapacitat

Reaccions davant d'una persona amb discapacitat

Gràfic 11 Com es sent en presència d'una persona en cadira de rodes?

Es pregunta tot donant com a opcions: *molt còmode*, *bastant còmode*, *bastant incòmode* i *molt incòmode*. El fet d'acotar les possibles respostes a opcions on únicament es fan servir la paraula *còmode* o *incòmode* s'empra habitualment en estudis socials per forçar una resposta concreta i evitar opcions neutres del tipus *ni còmode ni incòmode*.

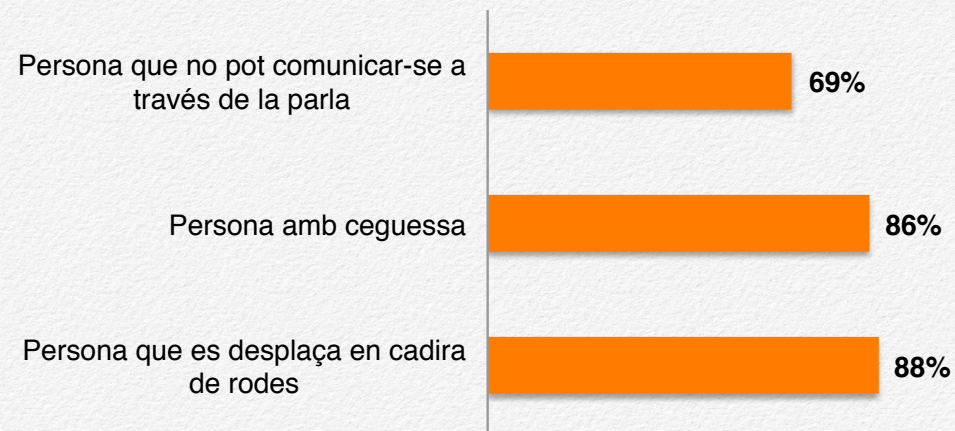

El 88% de les persones entrevistades afirma sentir-se molt o bastant còmode davant d'una persona en cadira de rodes.

Un altre apunt sobre aquesta pregunta és que es basa en paràmetres que poden tenir diferents interpretacions. Parlar del grau de comoditat davant d'una persona que es desplaça en cadira de rodes és quelcom difós ja que cada persona té el seu propi concepte de comoditat. Tanmateix, no es pot obviar que davant de determinades preguntes d'opinió les persones tendeixen a donar la resposta que consideren èticament més correcta.

Comparant amb el cas de persones amb ceguesa i persones que no poden comunicar-se a través de la parla s'observa que el grau de comoditat és superior pel cas de les persones que es desplacen en cadira de rodes.

Gràfic 12 Persones que afirmen que es senten molt còmodes o bastant còmodes amb persones que: es desplacen en cadira de rodes, persones amb ceguesa i persones que no poden comunicar-se a través de la parla.

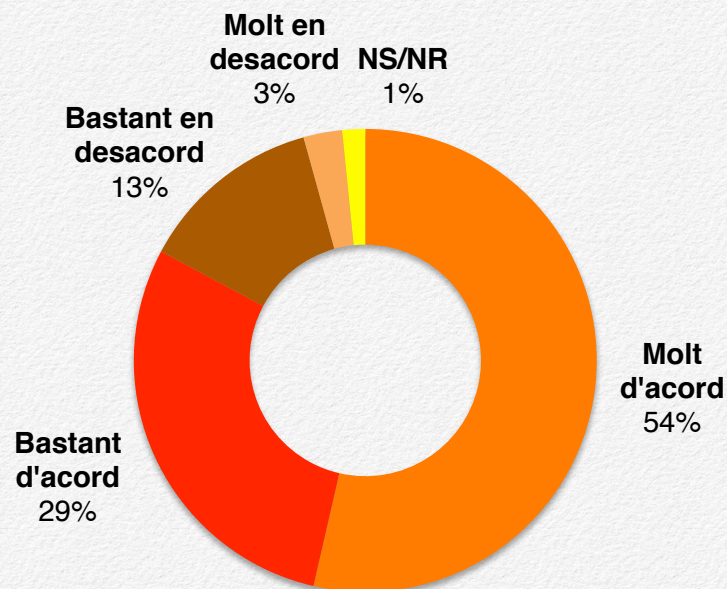

Definició de la discapacitat

L'enquesta del baròmetre del CIS de desembre de 2013 inclou qüestions per conèixer què s'enten per persones amb discapacitat. La resposta comunament escollida entre les persones entrevistades -d'un total de cinc afirmacions- ha estat "aquelles que tinguin qualsevol tipus de defecte físic o psíquic, que limiti de forma greu les seves activitats quotidianes". En total, més del 96% considera que aquesta afirmació s'ajusta a la realitat, front d'altres definicions que inclouen les malalties cròniques, l'edat o la no limitació de les activitats quotidianes.

El 83% de les persones entrevistades considera que les persones amb discapacitat són exactament iguals a les altres.

Gràfic 13 Grau d'acord amb l'afirmació: Les persones amb discapacitat són exactament iguals a les altres.

La discapacitat és un concepte que evoluciona i que resulta de la interacció entre les persones amb deficiències i les barreres degudes a l'actitud i a l'entorn que eviten la seva participació plena i efectiva en la societat, en igualtat de condicions amb la resta.

En resum

- * El 72% de les persones entrevistades coneix a una o més persones amb discapacitat.
- * Les principals relacions que s'estableixen entre persones amb i sense discapacitat són (per ordre) familiars, d'amistat i amb coneguts i conegudes.
- * El 88% de les persones entrevistades afirma sentir-se molt o bastant còmode davant una persona que es desplaça en cadira de rodes.
- * Aquest percentatge és lleugerament superior -2%- que en el cas de les persones amb ceguesa. Hi ha més distància en el cas de persones amb dificultats per comunicar-se a través de la parla -19%-.

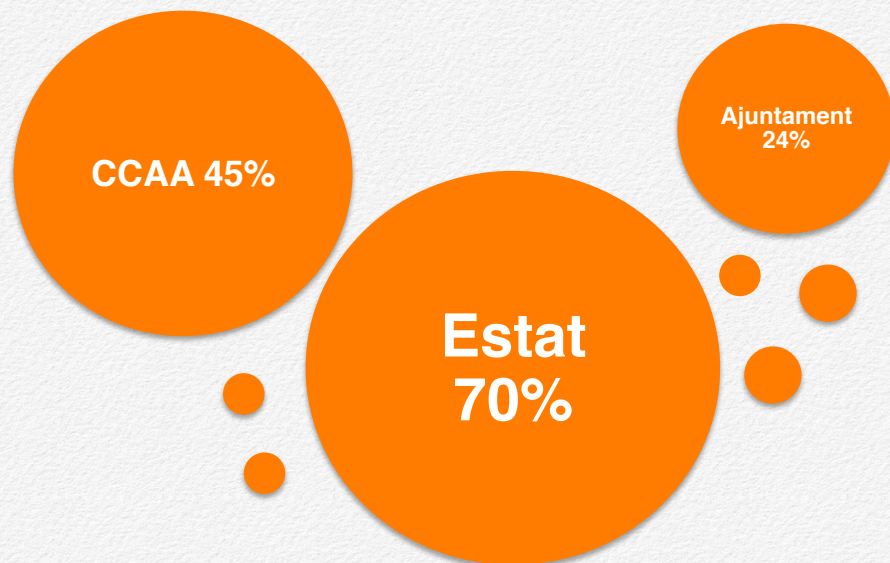
Estat del benestar

3

Els serveis socials, quart pilar de l'Estat del Benestar, es van començar a desenvolupar durant la transició democràtica. Es tracta d'uns serveis relativament joves que han tingut entre les seves fites més destacades la Llei de Dependència. Però la reducció de despesa social pública ha posat en una situació greu moltes persones. Quina opinió desperta entre la ciutadania?

Integració i condicions de vida de les persones amb discapacitat

Gràfic 14 Quines institucions són les principals responsables de la integració i de les condicions de vida de les persones amb discapacitat?

Es considera que l'Estat és el principal responsable de la integració i de les condicions de vida de les persones amb discapacitat però a la pràctica són les organitzacions del Tercer Sector qui més es responsabilitzen.

En aquestes dues preguntes les persones entrevistades poden donar fins dos respostes (d'aquí que la suma no sigui 100%). Els gràfics ofereixen les respostes més freqüents d'un total de 12 possibles opcions que inclou la família, l'UE, les empreses, ...

La família no ha estat inclosa entre les institucions que haurien de ser les principals responsables però sí en el cas d'aquelles que realment ho són -2% de les persones entrevistades així ho considera-.

L'Estat és considerat per al 70% com la principal institució responsable però només el 20% considera que sigui responsable a la pràctica.

Gràfic 15 Quines institucions realment es responsabilitzen?

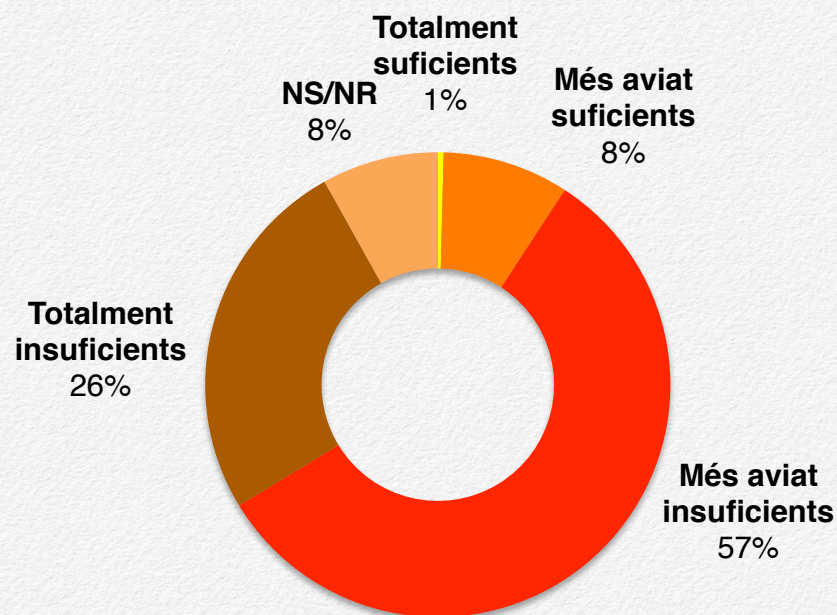

Llei de la Dependència

L'anomenada Llei de la Dependència es va posar en marxa el 2007 per regular:

“Les condicions bàsiques de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència mitjançant la creació d'un Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SAAD), amb la col·laboració i participació de totes les administracions públiques” (BOE, llei 39/2006 del 14 de desembre).

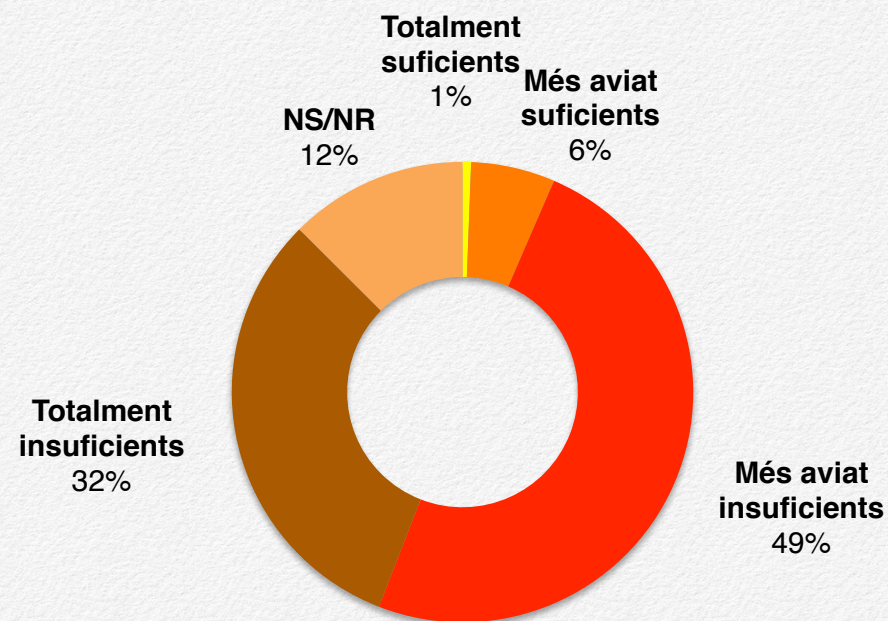
Gràfic 16 Els serveis sanitaris i socials que proporciona la societat a les persones amb discapacitat són...

Però les retallades, motivades per la crisi econòmica, que afecten a la implementació d'aquesta llei han posat en risc els principis d'autonomia personal. És a dir, la capacitat de la persona de controlar, afrontar i prendre, per pròpia iniciativa, decisions personals sobre com viure d'acord amb les normes i preferències pròpies així com de desenvolupar les activitats bàsiques de la vida diària.

Sembla, a la vista dels resultats, que aquesta percepció està força generalitzada. El 83% de les persones entrevistades considera que els serveis sanitaris i socials són insuficients i el 81% creu que són insuficients les prestacions i beneficis fiscals.

Gràfic 17 Les prestacions i beneficis fiscals que les Administracions concedeixen a la persona amb discapacitat o la seva família són...

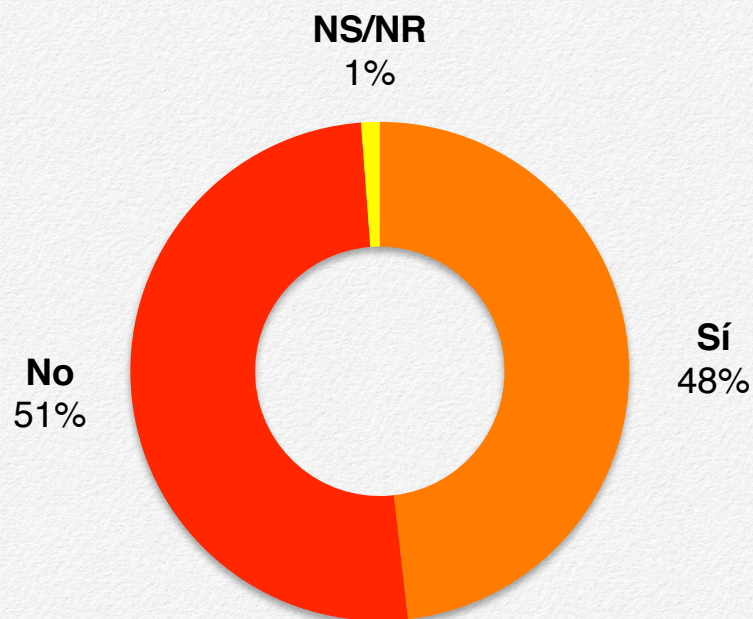

Prestacions econòmiques de les persones que han patit una amputació

La percepció al respecte de les prestacions i els beneficis fiscals es pot complementar amb dades reals sobre les prestacions rebudes com a conseqüència de la discapacitat. En aquest cas, es compta amb les dades extretes de l'enquesta 'El perfil dels usuaris i els potencials usuaris de l'Associació Amputats Sant Jordi'.

Es tracta de persones residents a Catalunya a qui se'ls ha amputat alguna extremitat. Per tant, són un col·lectiu concret de persones amb discapacitat física però que aporta una visió en primera persona sobre les prestacions a partir d'una mostra representativa.

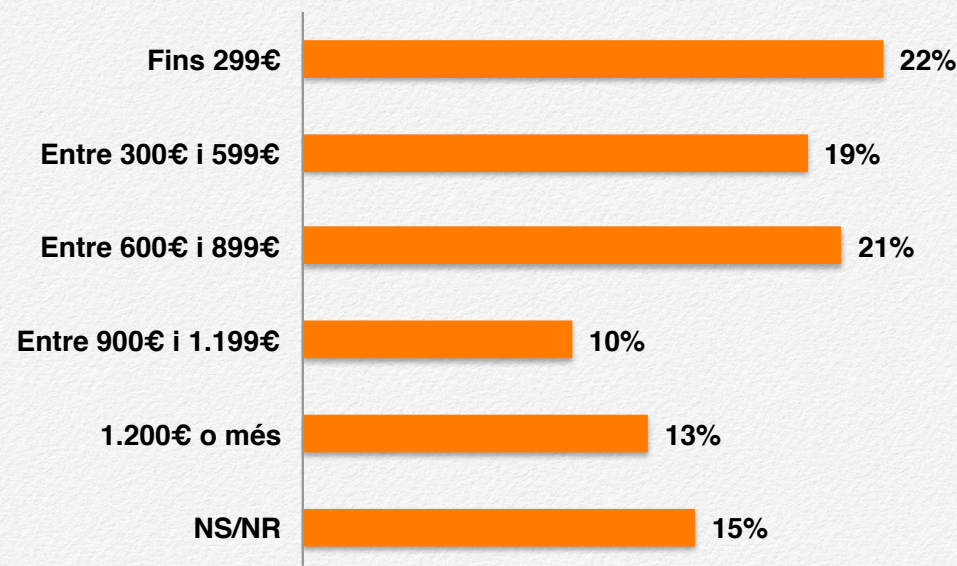
Gràfic 18 Persones amb amputació enquestades que reben una prestació econòmica com a conseqüència de la discapacitat

L'enquesta posa de manifest que el 48% de les persones participants rep algun tipus de prestació. El 40% de les prestacions són inferiors als 600 euros/mes i, de fet, les prestacions més freqüents no superen els 900 euros.

Segons l'enquesta 'El perfil dels usuaris i els potencials usuaris de l'Associació Amputats Sant Jordi' el 40% de les prestacions econòmiques són inferiors als 600 euros/mes en persones amb una amputació a Catalunya.

Gràfic 19 Import mensual de la prestació rebuda de les persones amb amputació enquestades

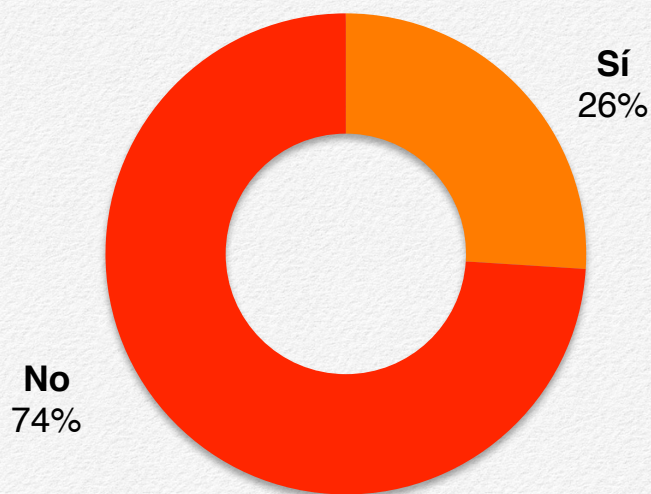

Ocupació de les persones que han patit una amputació

En situació d'igualtat d'oportunitats, és a dir, quan les persones amb algun tipus d'amputació poden accedir la mateixa formació, optar als mateixos llocs de treball i tenir els salaris que qualsevol altre persona; les prestacions tindrien la funció de sufragar les despeses derivades de les adequacions/adaptacions necessàries per garantir la qualitat de vida i l'autonomia de les persones amb amputació.

Però els resultats de l'enquesta indiquen que tan sols **una quarta part de les persones amb amputació treballen**, concretament el 26%. D'aquests resultats es pot desprendre que les prestacions econòmiques en molts casos tenen la funció de donar resposta a necessitats bàsi-

Gràfic 20 Persones amb amputació que treballen

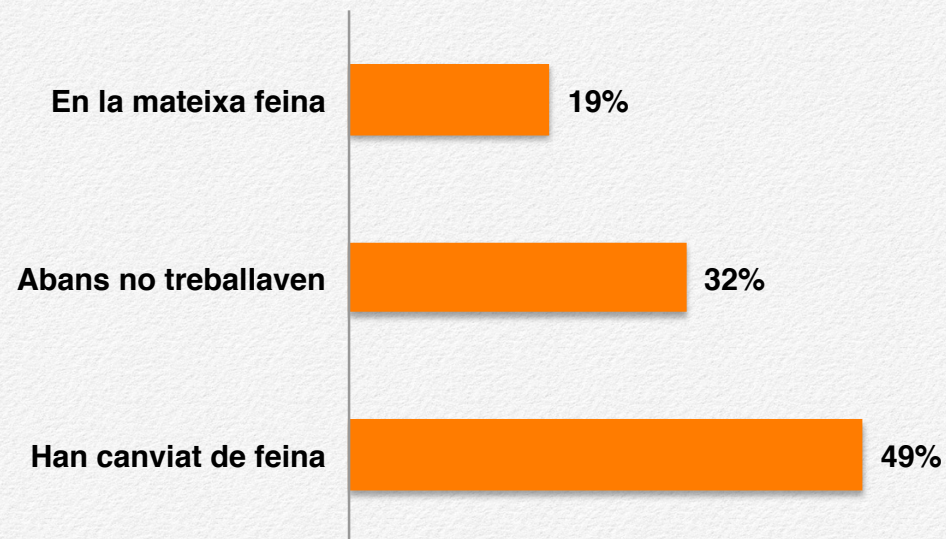

ques de qualsevol persona -habitatge, menjar, etc.- i no pas específiques de la discapacitat.

Al preguntar les persones amb amputació que treballen si mantenen el seu lloc de feina després de l'amputació, el 49% afirma que ha hagut de canviar. El 19% l'ha mantingut i el 32% restant no havia treballat amb anterioritat.

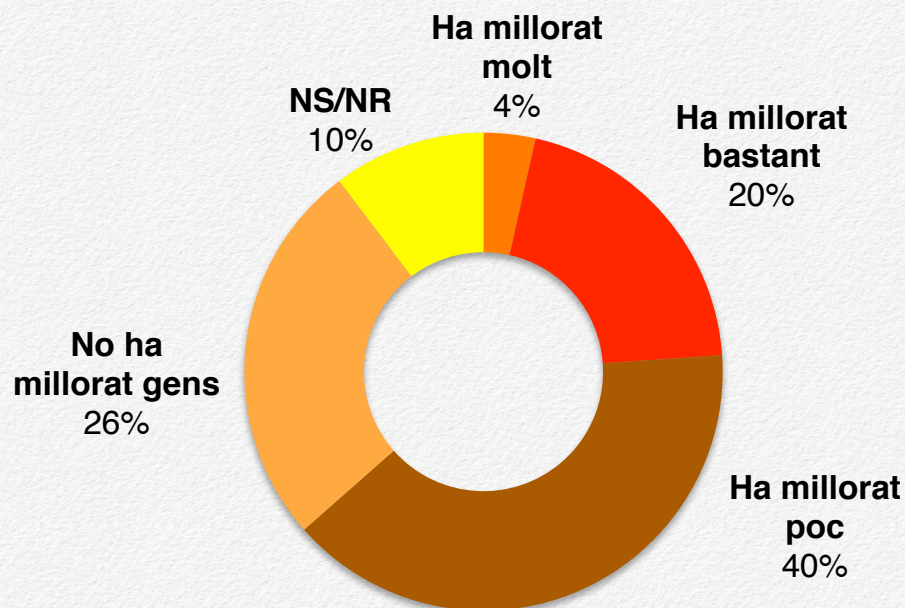
Aquestes xifres expressen les dificultats d'ocupació de les persones amb discapacitat física de forma molt clara, en tant que mostren l'abans i el després de la discapacitat en referència a l'ocupació.

Gràfic 21 Persones que treballen en la mateix lloc de treball que treballaven abans de l'amputació o la discapacitat.

Percepció de l'assistència i suport a persones amb discapacitat

Gràfic 22 En els darrers 10 anys l'assistència i el suport a les persones amb discapacitat...

Per últim, i tornant al baròmetre del CIS de desembre de 2013, el 66% de les persones entrevistades considera que en els darrers 10 anys ha millorat poc o gens l'assistència i suport a persones amb discapacitat.

La Llei de la Dependència es va implementar en aquest període de temps i, per tant, seria previsible que la percepció en l'assistència i suport fos positiva. Les retallades sobre aquesta llei poden explicar els resultats del gràfic.

En resum

- * La societat considera que és l'Estat el principal responsable de la integració i de les condicions de vida de les persones amb discapacitat -70% de les persones entrevistades així ho valora-.
- * En la mateixa línia comunitats autònomes i ajuntaments són la segona i tercera institució considerada com a responsables -45% i 24% respectivament-.
- * El Tercer Sector és qui a la pràctica es considera el principal responsable de la integració i les condicions de vida de les persones amb discapacitat -30% de les persones entrevistades així ho creu-.
- * Els serveis sanitaris i socials per a les persones amb discapacitat són considerats insuficients pel 83%.
- * Les prestacions i beneficis fiscals per a les persones amb discapacitat o les seves famílies són insuficients pel 81%.
- * El 66% de les persones entrevistades creu que en els darrers 10 anys l'assistència i suport a les persones amb discapacitat ha millorat poc o res, front el 24% que percep una millora.

Tercer Sector

4

Les entitats sense ànim de lucre desenvolupen un rol essencial en la inclusió social de persones amb discapacitat física. A través d'eines com la sensibilització i la incidència política impulsen el coneixement sobre la discapacitat i posen en l'agenda política el reconeixement dels drets d'un col·lectiu encara avui poc visibilitzat.

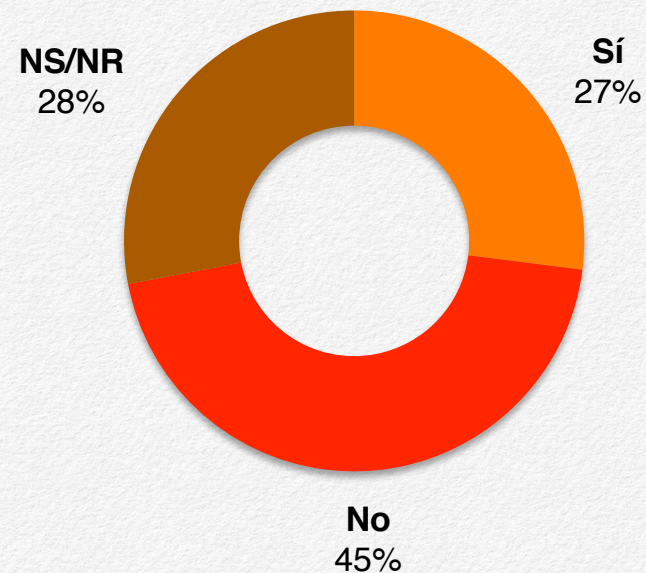
Participació en organitzacions del Tercer Sector

En aquest apartat les dades del baròmetre inclouen les respostes tant de les persones amb discapacitat que contesten l'entrevista com aquelles que coneixen en el seu entorn a persones amb discapacitat. D'aquesta forma la mostra és el suficientment representativa. Amb tot, com s'observa en el gràfic 23 hi ha un nombre elevat de respostes *no sap/no respon* -concretament el 28%- degut al desconeixement sobre la participació associativa.

La participació de persones amb discapacitat en organitzacions del Tercer Sector es dona de forma habitual en aquelles entitats relacionades amb la discapacitat. El 27% de les persones amb discapacitat pertany a una d'aquestes associacions.

Gràfic 23 Pertinença a una associació relacionada amb la discapacitat

En l'enquesta '*El perfil dels usuaris i els potencials usuaris de l'Associació Amputats Sant Jordi*' s'obtenen xifres similars pel que fa a la pertinença a una associació relacionada amb la discapacitat. L'enquesta aprofundeix en el grau de satisfacció amb l'organització del Tercer Sector a la qual es pertany, situant-se de mitjana en el 7,8 sobre 10, per tant força elevada. També es pregunta a les persones que no formen part actualment de cap entitat relacionada amb la discapacitat si s'ho plategen en un futur. Els resultats indiquen que el 30% de les persones enquestades no ho descarten. D'aquí es despren que la participació de les persones amb discapacitat en les organitzacions del Tercer Sector encara té força recorregut.

Institucions de referència

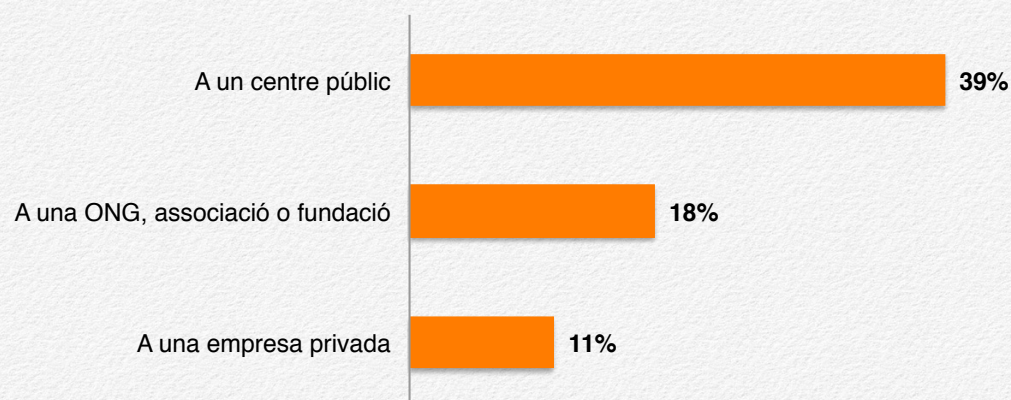
En el bloc anterior, sobre l'Estat del Benestar, es posava de manifest que l'institució que es considera a la pràctica com a major responsable de la integració i de les condicions de vida de les persones amb discapacitat és el Tercer Sector. Les organitzacions del Tercer Sector Social que s'adrecen a les persones amb discapacitat com a principal col·lectiu destinatari, han estat i són un dels actors rellevants en la lluita per a la igualtat d'oportunitats i en el treball cap a una societat inclusiva. Tal com s'assenyala en el text de la Llei de la Dependència:

“És un fet indubtable que les entitats del tercer sector d'acció social participen des de fa anys en l'atenció a les persones en situació de dependència i donen suport a l'esforç de les famílies i de les corporacions locals en aquest àmbit. Aquestes entitats constitueixen una important xarxa social que prevé els riscos d'exclusió de les persones afectades” (BOE, Llei 39/2006 del 14 de desembre).

El primer lloc on s'ha dirigit les persones amb discapacitat durant el darrer any han estat el centres de titularitat pública -el 39%- seguits per associacions i fundacions -el 18%-. No es pot obviar que els centres públics sovint són gestionats per organitzacions del Tercer Sector.

El gràfic 25 es consideren els serveis socials dels ajuntaments, les residències, centres de dies i clíniques públiques en el cas de *centre públic* i residències, centre de dia i clíniques privades en els cas d'*empresa*.

Gràfic 24 En el darrer any s'ha sol·licitat ajuda, informació o assessorament...

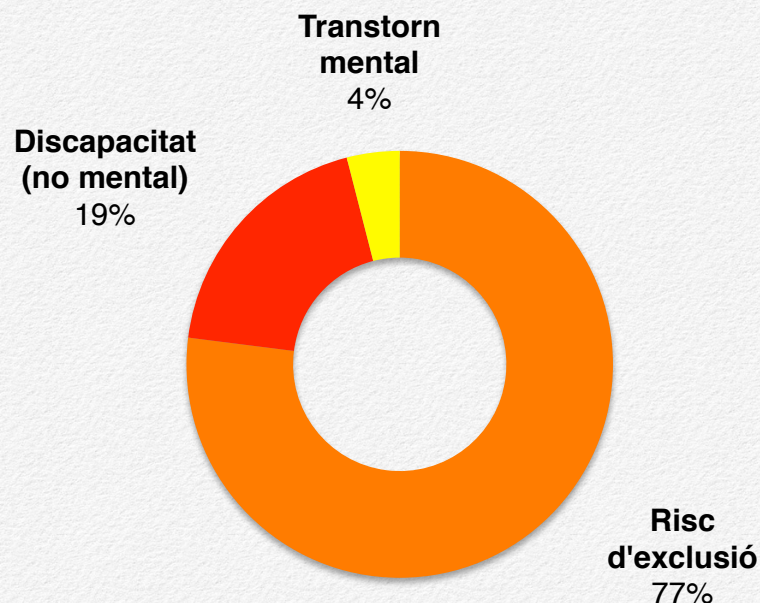

Inserció sociolaboral i Tercer Sector

Un dels principals factors d'inclusió social, per qualsevol persona adulta, és l'accés a un lloc de treball. Però com s'ha vist en l'enquesta *'El perfil dels usuaris i els potencials usuaris de l'Associació Amputats Sant Jordi'* tan sols el 26% de persones enquestades treballen.

Un gran nombre d'organitzacions del Tercer Sector Social adrecen els seus esforços a la inserció laboral de persones amb discapacitat, bé sigui en centres ocupacionals i centres especials de treball o a través de la inserció en empreses ordinàries i administracions públiques. A tall d'exemple, el 19% de les persones que van aconseguir un contracte laboral a partir del procés d'inserció laboral del programa Incorpora de la Fundació la Caixa són persones amb discapacitat.

Gràfic 25 Persones que van finalitzar el procés d'inserció amb contracte laboral segons col·lectius (Programa Incorpora, any 2008)

El programa Incorpora facilita la relació entre entitats del Tercer Sector i les empreses per tal d'afavorir la inserció laboral de col·lectius en situació de vulnerabilitat.

En resum

- * El 27% de les persones amb discapacitat participa en alguna entitat del Tercer Sector -segons afirmen elles mateixes o persones del seu entorn-.
- * L'enquesta *'El perfil dels usuaris i els potencials usuaris de l'Associació Amputats Sant Jordi'* posa de manifest que prop del 30% de les persones amb amputació que no pertanyen a una entitat, no descarten fer-ho en el futur.
- * El 39% de les persones amb discapacitat han sol·licitat informació, assessorament o ajuda a un centre de titularitat pública, el 18% ho ha fet en una organització del Tercer Sector i el 11% en una empresa privada.
- * El Tercer Sector és un agent clau en la inserció sociolaboral de persones amb discapacitat.

Conclusions

5

Aquestes conclusions es plantegen des d'una vessant la crítica, per tal d'afavorir la reflexió i el debat entorn la situació de les persones amb discapacitat física. També, amb la voluntat d'interpel·lar els agents socials, les administracions públiques i la ciutadania en el seu conjunt per treballar plegats en la construcció d'una societat més inclusiva.

LA ACCESIBILITAT UNIVERSAL ÉS UN REPTE A LA NOSTRA SOCIETAT. Les barreres arquitectòniques que impedeixen el normal desenvolupament d'activitats quotidianes, redueixen l'autonomia de les persones amb discapacitat física. Els espais públics, com a tals, han de poder ser gaudits en igualtat de condicions per tota la ciutadania, independentment del seu grau de discapacitat, la seva edat, etc. A la vista tant de les dades del CIS sobre percepció com els de l'estudi empíric en el municipi de Santa Coloma de Gramenet, el disseny universal dels espais i equipaments públics és encara un repte.

UNA SOCIETAT CONCIENCIADA AMB LES BARRERES ARQUITECTÒNIQUES. El 73% de les persones percep de difícil accés espais tan quotidians com els passos de vianants amb semàfors. Els transports públics, les voreres, ... també es valoren negativament. El grau de consciència social sobre les barreres arquitectòniques en els espais públics oberts és summament positiva per a l'avanç cap a una societat plenament inclusiva. Indica una sensibilització generalitzada sobre les dificultats quotidianes de moltes persones, no solament amb discapacitat física, sinó també persones majors, etc. De fet l'envelliment demogràfic pot explicar en part aquest alt grau de consciència.

LES RELACIONS DE LES PERSONES AMB DISCAPACITAT FÍSICA ES CONCENTREN EN LA FAMÍLIA. El 72% de les persones entrevistades coneix a una o més persones amb discapacitat.

Les relacions es donen amb major freqüència -el 60% dels casos- en la família, mentre que les relacions entre companys/as de treball o estudiants es donen en un 9%. Aquest fet posa de manifest les dificultats a l'hora de relacionar-se de les persones amb discapacitat.

La falta d'oportunitats per al desenvolupament d'una vida plena té el seu principal taló d'aquí-les en l'**ACCÉS AL MERCAT LABORAL**. Encara que aquest repte interpel·la directament a alguns agents socials com són les administracions públiques, el sector empresarial i el Tercer Sector, requereix la convicció col·lectiva dels drets i deures inherents a qualsevol ciutadà/na.

Com s'avançava en la introducció, la discapacitat és la combinació de les barreres físiques i socials amb les limitacions o dèficits individuals. Per tant, és una responsabilitat compartida pel conjunt de la societat construir relacions sustentades en els valors humans i la no discriminació que permetin avançar cap a una cultura de les capacitats.

LES CONDICIONS DE VIDA DE LES PERSONES AMB DISCAPACITAT S'HAN DE GARANTIR PER L'ESTAT COM A PROVEÏDOR DE SERVEIS SOCIALS. I de fet el lloc al que s'acudeix amb major freqüència a l'hora de sol·licitar assessorament, informació o ajuda són els centres de titularitat pública -el 39% dels casos-.

Com s'ha vist, el 70% de les persones entrevistades considera que l'Estat és el principal responsable. Però a la pràctica no es percep així, sent les organitzacions del Tercer Sector qui es consideren que desenvolupen en major mesura aquesta funció. D'això, es desprèn l'alt grau de **VISIBILITAT I LEGITIMITAT DE LES ORGANITZACIONS NO LUCRATIVES.** Probablement fruit de l'esforç durant les últimes dècades per donar a conèixer altres realitats i el treball que es duu a terme des de les entitats.

LA INCIDÈNCIA POLÍTICA HA ESTAT POSSIBLEMENT UN ALTRE DELS ÈXITS DELS ÚLTIMS ANYS PER A LES ENTITATS SOCIALS QUE TREBALLEN AMB I PER PERSONES AMB DISCAPACITAT. Això es dedueix de la percepció sobre els serveis sanitaris i socials i, també, sobre les prestacions econòmiques. En general són valorats com a escassos. La posició ferma i les mobilitzacions quant a les retallades a la Llei de la Dependència ha pogut ser un fet determinant en l'opinió pública sobre aquest tema. I en aquest punt és necessari recordar la necessitat de recuperar una llei que aposta pel reconeixement dels drets de les persones amb discapacitat.

Una part de les organitzacions del Tercer Sector Social, per la seva voluntat de transformar la societat, treballen en la defensa dels drets de les persones amb discapacitat. El punt de partida és l'apoderament de les persones perquè siguin protagonistes del seu propi canvi.

Amb tot, **ÉS UN REpte PER A LES ENTITATS MOTIVAR A LA PARTICIPACIÓ DE LES PERSONES AMB DISCAPACITAT EN EL TEIXIT ASSOCIATIU** - el 26% pertany a una entitat relacionada amb la discapacitat. Probablement, serà necessari trobar noves estratègies que permetin fomentar la base social d'aquestes organitzacions.

Fitxa tècnica

6

El CIS elabora mensualment un baròmetre d'opinió entorn temes d'actualitat com la política, l'economia, l'atur, ... Al baròmetre de desembre de 2013 va incloure, de forma excepcional, un grup de preguntes entorn la discapacitat recollides en aquest monogràfic. Les dades es complementen amb altres estudis que es detallen també en la fitxa tècnica.

La majoria de les preguntes analitzades en aquest monogràfic s'han extret del baròmetre de Centro de Investigaciones Socio-lógicas -CIS- de desembre de 2013, estudi número 3008. Es tracta del grup de qüestions que compren de la pregunta 9 a la 23 ambdós incloses.

Característiques del baròmetre del CIS de desembre de 2013

- * Àmbit: estatal
- * Univers: persones de 18 anys i més
- * Data de realització: de l'1 al 13 de desembre de 2013
- * Mida de la mostra: 2.466 entrevistes
- * Punts de mostreig: 240 municipis i 52 províncies
- * Procediment: mostreig estratificat per conglomerats amb selecció d'unitats primàries (municipis) i secundàries (seccions) de forma aleatòria i de les unitats últimes (individus) per rutes aleatòries amb quotes de sexe i edat.
- * Confiança i error: per a un nivell de confiança del 95,5% i una situació de màxima indeterminació ($p=q$), l'error mostral és de $\pm 2\%$.

Material per descarregar sobre el baròmetre del CIS de desembre 2013

* [Fitxa tècnica](#)

* [Qüestionari](#)

* [Resultats](#)

Entre les qüestions d'interés del baròmetre del CIS de desembre de 2013 s'han considerat només aquelles preguntes o subpreguntes que s'adequaven als objectius de l'Observatori de la Discapacitat Física.

Més informació sobre el baròmetre del CIS de desembre de 2013: www.cis.es

També s'han emprat dades (i així s'ha especificat en cada cas) de:

1. Enquesta 'El perfil dels usuaris i els potencials usuaris de l'Associació Amputats Sant Jordi' elaborada per GE-SOP i publicada el desembre de 2013.

* Àmbit: Catalunya

* Univers: individus afectats per una amputació o discapacitat similar que formen part de les bases de dades de l'Associació Amputats Sant Jordi.

* Data de realització: entre el 9 de desembre de 2013 i el 9 de gener de 2014

* Entrevistes completades: 504

2. Informe 'Els joves davant la discapacitat: consciència social i solidaritat' elaborat per CEMFIS i l'Associació Amputats Sant Jordi i publicat el 2014.

3. Informe de resultats del programa Incorpora de la Fundació la Caixa.

[Més informació sobre l'informe de resultats](#)

4. Llei de Promoció de l'Autonomia Personal i Atenció a les persones en situació de dependència. BOE, llei 39/2006 del 14 de desembre.

[Més informació sobre la Llei de Dependència](#)

L'Observatori de la Discapacitat Física (ODF) és un instrument tècnic al servei de les persones amb discapacitat i de la resta de la ciutadania, administracions públiques, la Universitats, entitats del Tercer Sector, per a la recopilació, sistematització, actualització, generació i difusió d'informació relacionada amb l'àmbit de la discapacitat.

L'ODF neix fruit de la reflexió en el marc del I Fòrum de la Diversitat Funcional ASJ celebrat el novembre de 2012 a Barcelona. Allà va tenir lloc un debat entre les entitats participants entorn la importància de generar coneixement sobre la discapacitat física per tal de visibilitzar una realitat sovint desconeguda per la societat i, alhora, disposar d'eines per millorar la tasca d'incidència política de les organitzacions no lucratives.

Amputats Sant Jordi -ASJ- va donar l'empenta necessària per dur a terme la iniciativa i junt amb l'**Observatori del Tercer Sector**, que assumeix la part tècnica, avui l'**Observatori de la Discapacitat Física** és una realitat. L'ODF és un projecte obert a organitzacions amb interès envers aquesta temàtica que vulguin col·laborar activament. Des de fa uns mesos, es compta amb el suport de **COCEMFE Catalunya**, **COCEMFE Barcelona** i **Fundació La Caixa**.

OBSERVATORI
DISCAPACITAT
FÍSICA